

OPPI-ISIÄ IV P

Väinö Hotti

RISTO SANTALA

18.5.1929 – 26.9.2012

Väliotsikot ja teh. (ositt.) VHn

(nettikuva)

TAIVASTEN
VALTAKUNTA
VASTAAN HYÖKÄTÄÄN
© Risto Santala 1965
Kirjana julkaissut
Kansan Raamattuseuran
säätö 1965

"Varo niitä ihmisiä, joiden Jumala on maassa"

Nykyajan perussuunta näkyy määräytyneen Hochhutin Sijainen-näytelmän moton mukaiseksi: "Varo niitä ihmisiä, joiden jumala on taivaassa!" Hochhutin tukistus on oikeutettu, jos Jumalamme on v a i n taivaassa eikä pääse hallitsemaan elämäämme maan päällä. Mutta Saksassa toisen maailmansodan aikana tapahtunut kehityskään ei johtunut siitä, että kristittyjen jumala olisi ollut 'tuonpuoleinen': Lankeemus oli siinä, että ihminen nousi Jumalan valtaistuimelle. Jumalan autonomia oli vaihdettu ihmisen autonomiaksi, itsehallinnoksi.

Tarvitsimme jo uutta tunnuslausetta: "Varo niitä ihmisiä, joiden jumala on maassa."

Jumaluusoppineiden ajattelu noudattaa usein ajan hengen tuottamia kliseitä, kuvalaattoja, jotka tahtomattamme iskostuvat tajuntaamme aivan kuin itsestään selvinä. Harva edes kysyy, mistähän tämä tai tuo ajatus on peräisin Kirkko syyllistyy helposti olemaan kuulovartiossa maailman turulla.

Kymmenisen vuotta sitten vielä kinasteltiin "maallisen ja hengellisen" ongelmista. Nykyään maallinen on jo selvästi valttia. Hengellinen uutuus menee parhaiten kaupaksi, jos sillä on hyvä ajan henkeä vastaava nimi. On erittäin helppoa suositella esim. saksalaisen H. J. Schultzin kirjaa **Kääntymys maailmaan**. Kirjan perusajatus on siinä, että kirkon tulee "kuunnella maailmaa". Se kuuluu "maailman kohtaamisen"

teologiaan. Tietenkin meillä on syytä uuteen liikekannallepanoon ja uuteen lähetysmieleen maailman keskellä. Tämä hätä on yhteistä. Mutta apu ei tule Jumalan sanan mukaan siitä, että kirkko tulee maailmallisemmaksi ja että vaatimus Jumalan hallinnasta poistetaan ihmisen autonomiaa häiritsevänä kiusallisena muinaisjäännöksenä.

On suorastaan järkyttävää lähetysmailla lukea kristillisestä suomalaisesta ylioppilaslehdessä kyselyä olisiko jo uskallettava karsia sitä, "mihin emme usko", jotta sitä "ei tarvitsisi raahata mukanaan". Tai seuraavaa: "Onko piispa Robinson oikeassa siinä, että tämän perkaamisen tulisi alkaa jo jumalakäsityksestä? Ovatko ne oikeassa, jotka väittävät, että on sellaista ateismia, joka on vain meidän jumalakuvamme puhdistamista?" En tahtoisi puhua tästä pilkkamielessä. Olemme kaikki samassa ajan valinkauhassa ja vaarassa "muuttua mieleemme hengeltä". Olemme kadottamassa, käyttäkseni Martin Buberin sanontaa, "taivaan ja maan välisen vuoropuhelun".

Kysymyksessä ei ole vain ilmaisun kriisi, vaan todellakin uskon kriisi.

Tunnettu teologi **Josef L. Hromádka** puhuu "modernin maailman titaanisesta yrityksestä päästä Jumalan herraksi". Liittyen Bultmannin ongelmaan hän toteaa: "Sana 'myyteistä vapauttaminen' on vain heikkoa kaikua siitä, mitä ympärillämme ja sydämissämme tapahtuu. Ilmapiiriämme leimaa ajattelun ja toiminnan irtaantuminen Jumalasta.!" Olemme aivan kuin huumaantuneet ja humaltuneet ihmisen suuruudesta.

Johannes Kastajan rukous oli, että Jeesus saisi kasvaa ja hän itse vähetä. Nykyajan ihmisen usko on, kuten Robinson asian tulkitsee, "m e i d ä n uutta elämäämme". Vaikkakin samainen piispa sanoo toisaalta, että "kristinusko ei voi rakentua ihmisen kyvyille", heijastuu kautta koko hänen esityksensä ihmisen pelagiolainen omavaraisuus; Ihmisen siveellisen toiminnan ja ratkaisujen yhteydessä on hyvin vähän puhe Pyhän Hengen työstä. Jos Jeesuksen' jumaluuden kieltäminen jo typistää kolminaisuuden kahteen ja Pyhän Hengen työstä vaikeneminen poistaa käytännössä "toisen uskonkappaleen", syrjäyttää ihmisen autonomia lopulta koko jumalauskon. Miksi alistua heteronomiaan, vieraanvaltaan? Tämä on sitä saksalaisen uskonnon esittämää "ihmisen jumal-ajan" alkua maan päällä. Ei enää uskota, ettemme voi omasta järjestämme emmekä voimastamme uskoa Jeesukseen Kristukseen, Herraamme, emmekä tulla Hänen tykönsä. Modernille ihmiselle riittää hänen oma arvostelukykynsä ja kokemusvarastonsa. Näin Mestari Eckartin "kolmas testamentti" syrjäyttää Jeesuksen, todellisen Mestarin, oman sanoman. Tämän

uuden sekoituksen jumala on tosiasiaassa ihminen itse, ja hänen taivaansa on maa.

Siis varo niitä ihmisiä, joiden Jumala on taivaassa!

Kirkollinen keskustelu laajenee aikanamme yhä enemmän maallisiin lehtiin, ja jumaluusopin runkolinjat vedetään yleisen mielipiteen mukaisesti. **Time-lehti** on alkanut omistaa säännöllisesti laajat palsta-alat kirkollisille katsauksille. Näistä näkyy selvästi uusin kehitys.

KÄÄNTYMYS MAAILMAN SUUNTAAN

Kääntymys alkaa todella olla jo kääntymystä maailmaan eikä Jumalan puoleen. "Vanha evankelioiminen yritti saada jokaisen sisälle Nooan arkkiin. Nykyään kirkko yrittää selvittää Jumalan rakkauden merkitystä ulkopuolella arkin." "Näyttää siltä kuin tämän päivän kristityt olisivat kristinuskon suuren muutoksen edessä." "Uusi reformaatio on selvästi edessä." Se on oleva "katolis-protestanttinen yhtymä, josta vuosisata sitten profeetalliset oppineet uneksivat." "Uusinten kirkkoajattelijoiden muuan perustavimpia vakaumuksia on, että kristinuskko ei ole suinkaan oleva maallistuneen yhteiskunnan ainoa jumalallisen toiminnan välikappale. Tosiasiaassa, Jumala saattaa hyvin olla ilmeisempi puhtaasti uskonottomissa liikkeissä ja yhtymissä -- ja on tasaverroin mahdollista, että parhaimmat ihmislunnon ja elämän tarkoituksen esitykset ilmenevät jumalankieltäjän eikä teologin teoksissa."

"Saarnan aika on ohi, ja tulevaisuudessa Jumalan sana ilmaistaan paremmin keskustelun kuin yksinpuhelun kautta." "Kristillinen sanoma on oleva avoin tieteen ja ei-kristillisten uskontojen näkemyksille samoinkuin ajan epäuskon humanisille arvoille."

Maailmamme on pienentynyt tuntuvasti uusimpien liikennevälineiden ja television ansiosta. Time-lehden tapaiset referaatit alkavat olla tuttuja jo Suomenkin hengellisessä maisemassa.

SUOMEN KRISITLLINEN YLIOPPILASLIITTO

Suomen Kristillinen Ylioppilasliitto tuntuu olevan Etsijän tulkinnan mukaan "rajuilman alla" (4/1965). Ihailen ylioppilaslehti Etsijän rehtiä miehekkyyttä sen julkaistua liikkeeseen kohdistuneen Laajennetun piispainkokouksen kärkevän arvostelun. Tuskin jokainen Suomen hengellinen lehti on näin avoin. Tuntuu vain ihmeelliseltä, että lehti julkaisee samassa numerossa laajahkon, pater Theodo Rohnerin katolisen kirkon "ekumeenista kevättä" koskevan kirjoituksen. Samoin löytää tiensä samaiseen numeroon v:n 1964 Ylioppilaiden Kristillisen Maailmanliiton

liittokokouksen kristillisen etiikan nykytilannetta tutkineen komission raportti Ihmisyyteen kutsuttuina. Edellä esitetyn valossa joutunee lukija asettamaan seuraavat lainaukset oikeisiin yhteyksiinsä:

"Moraalisten ratkaisujen aineksista" nykyajan ihmisen elämässä sanotaan: "Hänen vapautensa, tai vapauden puutteensa, riippuu suureksi osaksi hänen tekemistään ratkaisuista ja hänen kyvystään tehdä niitä. Kun ihminen tehdään kykeneväksi tekemään ratkaisuja, tehdään mahdolliseksi hänen inhimillisyytensä. Tästä syystä pidämme Hans Hoekendijkin sanontaa iskevänä: 'Kristitty on yksinkertaisesti ihminen jota palautetaan normaaliin inhimillisyyteensä'. Tämä lause korostaa sitä, mitä meistä voi tulla, mutta termein, jotka on otettu jokapäiväisen elämämme ja tavallisen kokemuksemme piiristä. Muistamme **Dietrich Bonhoefferin** sanonnan, että kristittynä oleminen ei ole pyrkimystä johonkin erityis tai yli-inhimilliseen. Meidät palautetaan täyteen, normaaliin ihmisyyteemme, tulemaan siksi, joksi meidät on luotu olemaan."

"Mutta kristitty tekee myös parannusta. Hän 'kääntyy' tietyistä menneisyyden ratkaisuista (huom. sanaa synti ei käytetä!) ja niiden seurauksista. Hänen on *tarpeen katsoa itseään, arvojaan ja pyrkimyksiään*. Tämä on sitä 'itsensä kohtaamista', jota ilman ihminen ajautuu ulkokultaisuuden ja omavanhurskauden pauloihin. Parannus voi vapauttaa ihmisen, ja sellaisena se on olennainen osa inhimilliseksi tulemistä."